

تاییه تمه ندی و سیماته گانی

پینماییکاری دهروونی و پهروهردی

زانکۆی سه لاهه ددین - ههولێر
کۆلیژی پهروهرده
بهشی پهروهردی تایبته
قۆناغی دووهم

مامۆستای بابته: پ. ی. د. آراز حکیم رضا

تایید کننده‌ندی و سیاست‌ه‌کانی رینماییکاری دهروونی و په‌روه‌رده‌پی

به‌شی دووهم

ئامانچە سەرەككیەكانی ئەم بەشە ئەوێه قوتای بئوانیت لە كۆتای بەشەكەدا وەلامی ئەم پرسیارانە بەشیوێهەکی زانستی ورد بداتەو:

- رێئاییکاری دەروونی و پەرۆردەپێ کێه؟**
- بنەما رەوشتیەکانی رێئاییکاری دەروونی و پەرۆردەپێ چین؟**
- تایهتەندیەکانی رێئاییکاری دەروونی و پەرۆردەپێ کامانەن؟**
- کارامەپیه بنەرەتیەکانی رێئاییکاری دەروونی و پەرۆردەپێ چین؟**
- پێگەپ رێئاییکاری فێرخواز چیه؟**
- ئەو لایەنانەپ چین کە پێوێستە رێئاییکار لە قوتابخانەدا خۆپ لێیان دووربگریت؟**
- پهپوهندی رێئاییکاری پەرۆردەپێ بە لایەنەکانی تری پێشەکەپهوه چیه؟**

□ رینمایکار "ئهو کهسه‌یه که هه‌لده‌ستیت به هاوکاریکردنی رینمایخواز بۆ چاره‌سه‌رکردنی کیشه دهروونی، ره‌فتاری، کۆمه‌لایه‌تی، فی‌رکاری و ئاکارییه‌کانی، جا به‌ریگه‌ی تاکی یاخود کۆمه‌لی بێت".

بنه ما رهوشتيه کاني رېنمايیکاري دهروونی و پهروهدهی

□ هه موو پيشه يه ک پيوستی به کومه لیک پرنسپي ته خلاق هه يه، که پيوست دهکات که سي پيشه کار پيوه پابه نديت. پيشه رېنمايیکاري دهروونی و پهروهده ييش به کيکه له و پيشه هه ستيارانه ي و دهکات به شيوه يه کي ورد و دانايانه مامه له ي له گه ل بکريت، ته مه ش که سي رېنمايیکار ناچار به پانه بدوونی کومه لیک بنه ماي رهوشتي دهکات که بریتين له:

1. کارکردن و نه زمون: خزمه تگوزاري رېنمايیکردنی دهروونی و پهروهده ي، خزمه تگوزاريه کي تايهت و پسپوريه. واته هيج که سيک جگه له پسپورانی بواي دهروونزانی و رېنمايیکردنی دهروونی ناتوانن پي ههستن. ههروهک بو تهوه ي کاری رېنمايیکردنه که کاریگر و بهر همداريت، پيوسته که سيک پي ههستيت که خاوه نی ئاستيکی بهرزی زانستی بی و باگراونديکی فراوانی له بواره کانی دهروونزانی هه يت، سه ره پای ته وهش به باش ده زانريت که نه زمونی کاری ماموستاي کرديت.

2. **مۆله تپيدان:** مه بهست له مۆله تپيدان، وهرگرتی دهرفهت و روخسهتی کارکردن و دانپيدانانه به پروانامه و توانای رينمايیکار بهوهی دهتوانيت بهکاری رينمايیکردن ههلبستيت (واته کهسيکه له رووی زانستی و کارامه بيهوه بو ئهم مه بهسته شياو و گونجاوه).

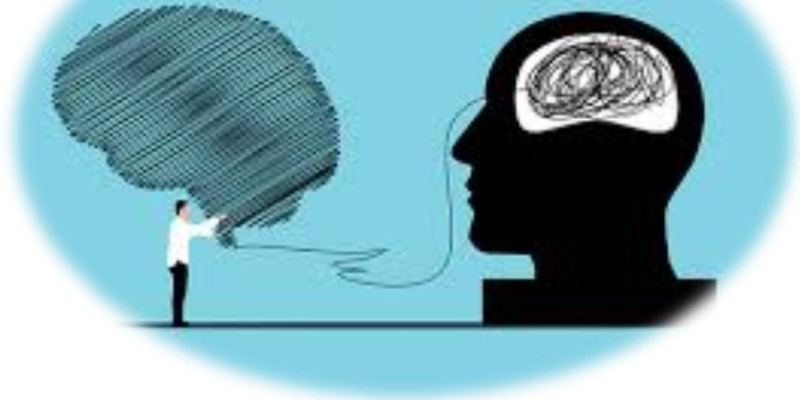
3. **به ليندان (سویند):** له گرنگترین پایه کانی به ليندان ئه وهیه پانه بدی ره چا و کردنی ته واوی ئه خلاقياتی پيشه کهی بيت.

4. **نهینی پاراستن:** بریتیه له پاراستنی نهینی و زانیاریه کانی رينمايیخواز له لایهن رينمايیکار، ههروهک نابيت هيچ ئامازه و سه ره داویکی زانیاریه کان به دهسته وه بدات، چونکه ئاشکراکردن و درکاندن نهینییه کانی رينمايیخواز ده بيته هووی روخانی پردی په یوهندی نیوان رينمايیکار و رينمايیخواز. ههروهها نابيت روونکردنه وه سه بارهت بهو زانیارانه بدات، تهها ئه و کاته نه بيت که ئامانج لئی پاراستنی ژيانی رينمايیخوازه که یان کهسانی تر بيت (وه کو ئه وهی رينمايیخواز ئامازه به وه کات که خووی بکوژيت یان به کوشتنی کهسيکی تر هه لده ستيت)، له م کاتانه دا پيوسته رينمايیخواز لایه نی په یوه نديدار له م بابه تانه ئاگادار بکاته وه).

تایه‌تمه‌ندی‌ه‌کانی رینماییکاری دهروونی و په‌روه‌ده‌پی

رینماییکاری دهروونی و په‌روه‌ده‌پی وه‌کو که‌سیکی خاوه‌ن
پیشه، پیویسته کومه‌لیک سیفات و تایه‌تمه‌ندی که‌سیتی
تیداییت، تا یارمه‌تی بدات له کاره‌که‌ی سه‌رکه‌وتوو بیټ،
و به‌رده‌وامی به کاره‌که‌ی بدات، و بیټه جی متانه و
ره‌زامه‌ندی که‌سانی رینماییکار بو داواکردنی یارمه‌تی لیان
به متانه و دوور له ترس، گرنگترین نه‌و تایه‌تمه‌نیانه‌ش
بریتین له‌ماوه‌ی خواره‌وه:

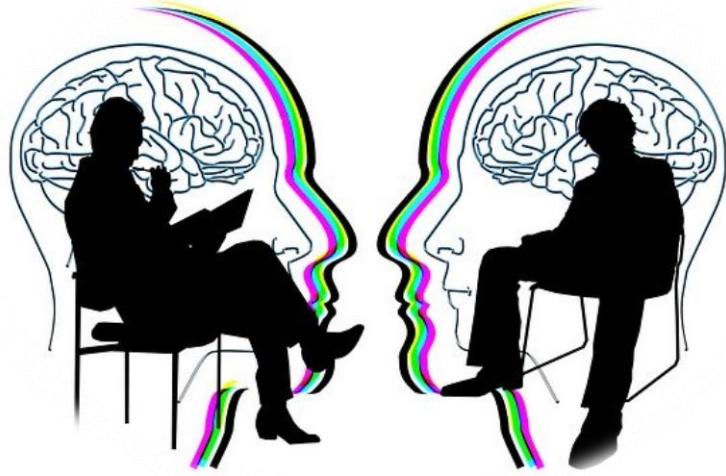

یه کهم: تایه تمندیه دهروونیه کانی رینماییکار:

1. متمانه بوون بهوانی تر، به توانا کانیان بو چاره سه رکردنی کیشه کانیان و دهر فهدان پییان بو به ره و پیش بردنی توانا کانیان تا نه پهری ئاست.
2. گرنکیدان بهوانی تر و ئاره زوو کردن بو پیشکه شکردنی هاوکاری پییان.
3. قه بولکردنی بی مهرجی رینماییکار به چاوپوشی له رهفتاره کانی.
4. توانای تیگه یشتن له خوئی و ئهوانی تری هه بیئت.
5. متمانه بوونی رینماییکار به خودی خوئی و ریزگرتنی و رزگارکردنی خوئی له دوودلی و دلهراوکی.

6. نهسه پاندنی بهها تایه تییه کانی خوئی بهسه رینمایخواز.
7. جیگیری و هاوسهنگی هه لچوونی، تیکنه شکان و خیرا هه لنه چوون کاتی کهوتنه ناو هه لوئیسته له ناکاوه کان.
8. تایه تمه ندییه کانی تری وه کو: (رۆشنبیر، بیر فراوان، خو شه ویست و خواز راو، کراوه و پرووخوش، راستگو و پاک، هه ستکردن به لاوازی و که مته رخه می له کاره کهی و هه ولدان بو تییه راندنیان).
9. نه رمکیشی دهروونی رینماییکار و داننان به بنه مای جیاوازی تاکایه تی نیوان کهسه کان.
10. پیویسته گوئیگریکی باش بیته و به تهواوی ئاگای له قسه کانی رینمایخواز بیته که دهیانکات.

دوهم: تايه تمه ندييه كوومه لايه تيهه كاني رينماييكار:

1. بووني توانايه كي باش له به ستنى په يوه ندى كوومه لايه تي له گه ل ئه واني تر (به تايهت رينمايخواز).
2. به توانا له سه ركردايه تي كردن و ئاراسته كردنى ئه واني تر و هه ماهه نكي له گه ليان.
3. تيگه يشتنى كي دروست له به هاو پيوهره كوومه لايه تيهه كاني ئه و كوومه لگه يه ي رينمايخوازي تيدايه.
4. هه ستركردن به بهر پرسيارى تي به رامبه ر ئه و كوومه لگه يه ي تيدا ده ژى.
5. ئاره زووى كارى خيړ و خو به خشانه بو هاو كارى ئه واني تر.

6. توانای بهستنی په یوهندی هاورپیهتی به ئاسانی و گونجان له گهډ ئهوانی تر.
7. دیموکراسیانه مامهله بکات (واته ئازادی دهربرین به تهواوی به بهرامبه ره کهی بدات).
8. هاسوؤزی بو مروؤف و تیگه یشتنیکی قول له مروؤفایه تی.
9. گرنکیدان به پرووکاری گشتی خوئی به جوړیکی شیاو و گونجاو.
10. وهرنه گرتی هیچ شتیکي ماددی له رینمایخواز که پچیتته چوارچپوهی ره شوه وه.

سێهه: تابهتهندییه پیشهیهکانی رێنماییکار:

1. دلسۆزی له کار و ئەنجامدانی به باشترین شیوه و بێ کهمتهرخهمی.
2. پابهنبوون به ئەخلاقیاتى پیشهپى و کۆمههگه و بههاکانى.
3. بابهتی بوون و دوورکهوتنهوه له جیاکاری رهگهزی، ئایینی، نهتهوهپى و هیتى.
4. نهینی پارێز و نهدرکاندنی زانیاری و نهینیهکانی رێنماییخواز.
5. خواستی بهردهوام بو پیشکهوتن و تازهگهری له پیشهکهیدا.
6. مامهلهی باش و پهکلاکهروهه بیته لهگهه رێنماییخواز (واته به شیوهیهکی میزاجی مامهله لهگهه رێنماییخواز نهکات).

کارامه‌ییه بنه‌ره‌تییه‌کانی رینماییکاری دهروونی

پئویسته رینماییکاری سه‌رکه‌وتوو هه‌لگری کومه‌لیک کارامه‌یی و بنه‌ره‌تی بیٚت که وا ده‌کن پرۆسه‌ی رینماییکردن سه‌رکه‌وتوو بیٚت و ئامانجه‌کانی خو‌ی بپیکیت، ئه‌وانیش:

○ **یه‌که‌م: ئاگایی:** واته‌ گرنگیدان و ئاگایی رینماییکار بو‌ ره‌فتار و ده‌رپرینه‌ زاره‌کی و نازاره‌کییه‌کانی رینماییکار. ئه‌م کارامه‌ییه‌ یارمه‌تی رینماییکار ده‌دات به‌درپژای دانیشتنه‌که‌ ته‌رکیز بخته‌ سه‌ر که‌سی رینماییکار، هه‌روه‌ک ده‌رفه‌ت به‌ رینماییکار ده‌دات که‌ درک به‌ قه‌بولکردن یان نه‌کردنی رینماییکار به‌رامبه‌ری بکات.

○ **دووهم: گو‌یگرتن:** ئه‌مه‌ش ئامرازیکی سه‌ره‌کییه‌ که‌ رینماییکار بو‌ تیگه‌یشتن له‌ رینماییکار به‌کاری ده‌هینیت، وه‌ کارامه‌ییه‌کی بنچینه‌ییه‌ که‌ ته‌واوی کارامه‌ییه‌کانی تری له‌سه‌ر بونیاد ده‌نریت، که‌ ئامانج لئی تیگه‌یشتنه‌ له‌ بیرکردنه‌وه‌کانی رینماییکار و هه‌سته‌کانی به‌رامبه‌ر خو‌ی و که‌سانی تر.

○ **سپهه:** دووباره دارپشتهوهی دهستهواژهکان: بهکارهینانی ئەم کارامهیه له لایهن رپنماییکار، یارمهتی رپنمایخواز ده دات که گوئیستی دهربرینهکانی خوئی بپتهوه له رپی رپنماییکاره که وه، ئەمهش هانی ده دات که له سه ر قسهکانی خوئی بهردهوام بیت یان بهخویدا پچتهوه و دووباره دایانرپژپتهوه.

○ **چارهه:** پرسیارکردن: ئەمهش کارامهیهکی گرنکه بو به دهستهینانی زانیاری پپووست له رپنمایخوا و هاندانی بو گوزارشتکردن له خوئی (ئەم کارامهیه تهوه ری پتهوکردنی چاوپیکهوتن و دانپشتهکانی رپنماییکردنه).

○ **وهلامدانهوهی ههستهکانی رپنمایخواز:** رهفتاره نازارهکیهکانی رپنمایخواز، دهرخهر و رهنگدانهوهیهکی پروون و راستگوئیانهی ناوهوهی رپنمایخوازه له پرووی ههسته و ههلهچوونهکانی، بوپه دهتوانرپت متمانهیان پی بکرپت زیاتر له متمانهکردن به قسهکردن و دهربرینه زارهکیهکانی.

○ **کارامهپی پوختهکردن:** ئەم کارامهیه بهکاردیت بو دوزینهوهی کپشه و گرفتی نوئی، یان روپشتن له بابهتیکهوه بو بهبهتیکی تر، یاخود بو کوئیایی هینان به گفتوگو له سه ر بابهتیکی دیاریکراو. ئامانجپش لپی دلنیا بوونی رپنمایخوازه له وهی که سی رپنماییکار گوئیگریکی باشی قسهکانی بووه، ههروهها کوکردنهوهی ههسته و بیرهکانی رپنمایخوازه به جوړپک که یارمهتی بدات بو دپتی وپنهی گشتی کپشه که بهروونی.

پيڳه و پوڻي رڻنمايڪاري فيرخواز

1. ههماهنگي له گهڻ به رڻوه بهري قوتابخانه ده ربارهي كار و پلان و ليڙنه ڪاني فيرخوازن و رڻنمايڪردنيان له قوتابخانه.
2. هاوڪاريڪردني ڪارگيري قوتابخانه سه بارهت به رڻڪخستني دوسييهي فيرخوازن.
3. پرڪردنه وهي فورمي تايهت به وه رگرتني زانياريه ڪاني فيرخوازن له توڻماري گشتيدا.
4. ههستان به ليڪوڻينه وه له حالته تاڪيه ڪان (ڪه يسه تايهته ڪان) ي په يوهست به قوتابي له ماوهي ژياني خوڻنديا، وه ڪو حالته ڪاني (دواڪه وتن له خوڻندن، دواڪه وتن زيي، گرفت و شله ژانه دهرووني و عه قلييه ڪان و هيتر).
5. ڪارڪردن بو بهستني په يوهندي له نيوان مال و قوتابخانه له پيناو ٽاگاداربووني دايبابان سه بارهت به منداله ڪانيان له قوتابخانه.

6. چاودیری فیرخوازانی سەرکەوتوو لە خویندن و کارکردن بۆ دۆزینەو و گەشەپێدانی بەهرەکانیان.

7. چاودیری فیرخوازانی دواکەوتوو لە خویندن و کارکردن بۆ دۆزینەو و هۆکارەکان و بەرزکردنەو و ئاستیان.

8. جێبەجێکردنی پرۆگرام و خزمەتگوزارییەکانی رێنمایی ئایینی، پەرورەدەیی، تەندروستی، ئەکادیمی، پیشەیی، کۆمەڵایەتی و ئەخلاقی.

9. پەيوەندی و هەماهەنگی لەگەڵ سەرچەم مامۆستایان بۆ کۆکردنەو و زانیاری پێویست لەسەر فیرخوازان و لیکۆلینەو و حالەتیان و گەیانندی خزمەتگوزارییەکانی رێنمایی پێیان.

10. هەماهەنگی لەگەڵ کارگێری قوتابخانە بۆ سوود وەرگرتن لە چالاکییەکانی هاوین، لەو پوانگە یەو و ئەمرازیکێ کاریکەرە بۆ بەدەستەینانی ئامانجی پرۆگرامەکانی ئاراستەکردنی فیرخوازان و رێنماییکردنیان.

11. راگەیانندی رۆل و پێگەکە لە قوتابخانە و هۆشیارکردنەو و سەرچەم پیکهاتەکانی قوتابخانە بە ئامانج و کاریگەری بەرنامەکانی ئاراستە و رێنماییکردن.

12. ئاماده کردنی دهروونی فیرخوازن بۆ تاقیکردنهوهکان و دهسته بهرکردنی کهشیکی ئارام و کهمکردنهوهی توندی دوودلی و دلەپراوکی و ترس له تاقیکردنهوهکان.

13. رهچاوکردنی جیاوازی تاکایهتی نیوان فیرخوازن له پیداویدی، توانا، ئارهزوو، ئامادهیهکانیان، به مه بهستی رهچاوکردنی ئەو جیاوازیانه له پیناو به دهسته پینانی گهشهیهکی دروستی فیرخوازن.

14. به دوا داچوونی حالتهکانی دووباره بوونهوهی نههاتن و بانگکردنی کهس و کاریان بۆ قوتابخانه، به مه بهستی گفتوگۆکردن ده ربارهی هۆکارهکانی نههاتن و مه ترسییهکانی له سه ر ئاستی خویندنی فیرخوازن.

15. هه لسه نگاندنی ئەنجامی کۆبوونهوه خولاوهکانی دایابان و مامۆستایان و لیژنه ی ئاراسته و رینماییکردنی دهروونی و په ره وه رده یی و به دوا داچوون بۆ جیه جیکردنی بریار و راسپارده کان.

په یوهندی رېنماییکاری په روه رده پی به لایه نه کانی تری پیشه که یه وه

یه که م: په یوهندی رېنماییکار به به رپوه بهری قوتابخانه:

په یوهندی رېنماییکاری په روه رده پی به به رپوه بهری قوتابخانه، په یوهندی کاره، به جوړیک هه ر دوولا بو سهر که وتی و به ره و پیش چوونی پرؤسه ی فیروون و فیروکن له قوتابخانه هه ول ددهن.

به رپوه بهری سهر که وتوو ئه وه یه که هه ول بدات به ستی په یوهندی به کانی له گه ل رېنماییکار له سهر بنه مای رپی زی دوو لایه نه بی ت، ئه مه ش به ئامانجی تیگه یشتن له کار و پیگه ی رېنماییکار و هه ول دان بو پیش که شکردنی هه موو هاوکاری و پالپشتیه ک که به شداریت له سهر که وتی و لبردنی سهر جه م به ربه ست و رپیگری به کانی به رده م سهر که وتی. له هه مان کاتا تیگه یشتی رېنماییکار له سروشتی کاری به رپوه بهر و پیگه که ی و دوور که وتنه وه له هه ر کار و ده ستو هردانیک که کاریگری له سهر په یوهندی به کانی دروست بکات، وه کو: (بلاونه کردنه وه ی نه پینی به کانی به رپوه بهر، به چاودا نه دانه وه ی ئه نجامی کاره کانی، هاننه دانی مامؤستایان به رامبهری و هیتر).

دووه م: په یوهندی رېښاییکار به ماموستانیان:

په یوهندی رېښاییکاری په روه رده یی به ماموستانیان، په یوهندی هاورپیه تیه، که له سه ر بنه مای ریز و خوشه ویستی و هه ماهه نگی بونیاد نرایت، رېښاییکار هاوکار و چاوراستی ماموستانیان و پیچه وانه که شی راسته.

بویه له سه ر رېښاییکاره بیلا یه ن بیت و نه بیته هاوبه شی هندیک له ماموستانیان و دژی هندیکی تریان. له هه مان کاتا له بوونی کیشه ی نیوان ماموستا و فیرخواز نه بیته پاریزهر (محمی) بو به رگریکردن له فیرخواز.

چونکه بوونی په یوهندیه کی باشی رېښاییکار له گه ل ماموستانیان، و دهکات ماموستانیان هاوکاری رېښاییکار بن بو سرکه وتن له کاره که ی له رپی پالشتیان بو ی له جیبه جیکردنی کاره کانی لیکو لینه وه و جیبه جیکردنی چالاکیه کانی، هه روه ها هاندانی فیرخوازان له په نابردنیان بو ی له چاره سه رکردنی کیشه کانیان.

به پیچه وانه وه، له بوونی په یوهندیه کی خراپی رېښاییکار له گه ل ماموستانیان، و دهکات گومان و بی متانه یی له نیوانیان دروست بیت و دوور نیه بنه ریگر له به رده م سرکه وتن و شیواندنی وینه ی کاره که ی و پچوو کردنه وه ی و هاندانی فیرخوازان بو دوورکه وتن وه لیی و متانه نه بوون به کاره کانی.

سٺيهم: په يوه ندى رټنمايىكار به فيرخوازان:

په يوه ندى رټنمايىكارى په روه رده يي به فيرخوازان، په يوه ندى به له سهر بنه ماى رټزى دوولايه ن و بى مهرج، وه هاو كارى كړدنيان له گه شهى عه قلى، ده روونى، كو مه لايه تى، په روه رده يي، ناكارى و پيشه يي.

له سهر رټنمايىكار پيوسته به شدارى بكات له چاره سهر كړدنى كيشه كاني فيرخوازان و باشكردنى په يوه ندى به كانيان له گه ل ژينگه يي خيزانى و كو مه لايه تيان.

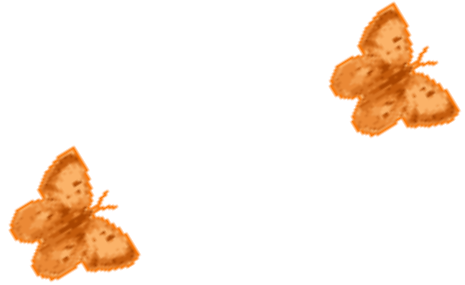
هه روه ك په يوه ندى به كى پته و دروستى فيرخوازان به رټنمايىكار، وا ده كات رټنمايىكاره كه له پيشه كهيدا سهر كه وتوو بټ، نه وپش له رپي تيگه يشتيان له سروشتى كاره كهى و روونكردنه وهى بو هاو رپى و هاو پوله كانيان، هه روه ها پيدانى زانيارى به رټنمايىكار له باره ي فيرخوازه كاني ترى هاو رپيان. سهره راي كه مكردنه وهى كيشه و بهر كه وتنى فيرخوازان له گه ل ماموستايان و پاراستنى ناسايش و هيمنى قوتابخانه، به مهش به شداري به كى راسته قينه له سهر كه وتنى كارى رټنمايىكار و پيكاني نامانجه كانيدا ده كه ن.

چاره‌م: په‌پوهندی رېښاييکار به دايبان و کومه‌لگه:

زوربه‌ی دايگان و باوگان سهردانی قوتابخانه ناکهن ته‌نہا ئەو کاته نه‌بيټ که منداله‌که‌يان که‌مته‌رخه‌م بيټ يان پروبه‌پرووی کيشه‌په‌ک بو‌بيټه‌وه (واته دواي بانگ‌کردنيان بو قوتابخانه)، هه‌روه‌ک ئەو جوړه خيزانانه وا تيده‌گهن که رېښاييکاري په‌روه‌ده‌پي ته‌نہا بو چاره‌سهر‌کردني ئەو فيرخوازانه کارده‌کات که گرفتار يان تیکده‌ره له قوتابخانه، بويه پيوسته له‌سهر رېښاييکار کاري له پيشينه‌ی گوړپني ئەو روانينه بيټ، دواتر پيوسته له‌گه‌ل خيزاني فيرخوازه‌گان په‌پوهنديه‌کي پته و دروست له‌سهر بنه‌ماي ريز و خوشه‌ويستي و متمانہ بونياد بنيټ.

هه‌روه‌ک له‌سهر رېښاييکار پيوسته که بانگه‌پشت نامه ئاراسته‌ی که‌س و کاري فيرخوازان بکات بو سهرداني‌کردنيان بو قوتابخانه و ناساندنيان به به‌رپوه‌به‌ر و ستافي کارگيري قوتابخانه و ماموستايان. هه‌روه‌ها له نزیکه‌وه ئاگاداري و به‌رچاو پرونيان سه‌بارت به نه‌وه‌کانيان هه‌بيټ و له‌گه‌ل قوتابخانه له بونيادناني داهاتووی نه‌وه‌کانيان به‌شداربن.

پیکھو

گفتوگويہ کی کراوہ و بونیاد نہر

